

aanvulling planMER
bestemmingsplan

BUITENGEBIED - ZUIDOOST

FRUITTEELT

ECOLOGIE

EHS

NATURA2000

EVENEMENTEN

LANDSCHAP

WINDENERGIE

GEUR

***Aanvulling planMER Bestemmingsplan
Buitengebied Zuidoost***

Samenvatting

De Commissie m.e.r. heeft in het najaar van 2012 een advies uitgebracht over het planMER, behorende bij het bestemmingsplan 'Buitengebied Zuidoost'. In het advies heeft de Commissie m.e.r. een aantal aanbevelingen meegegeven.

Het bestemmingsplan heeft ertoe geleid dat het bestemmingsplan op een aantal onderdelen is aangepast, en op een aantal onderdelen worden de keuzes uit het MER nader toegelicht.

Leeswijzer

In dit document komen de volgende onderdelen aan de orde. Het eerste gedeelte bevat een toelichting op het gehele proces, zoals deze tot nu toe is verlopen. Daarbij wordt onder meer ingegaan op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau, de ingediende zienswijzen en het advies van de Commissie m.e.r..

In het tweede gedeelte wordt aangegeven wat er met de adviezen van de Commissie m.e.r. is gedaan en welke wijzigingen er zijn doorgevoerd in het bestemmingsplan.

Algemeen

Een milieueffectrapportage (m.e.r.) is een instrument waarmee het milieubelang een volwaardige plaats kan worden gegeven in de besluitvorming over activiteiten met mogelijke gevolgen voor het milieu.

Het begrip milieueffectrapportage (m.e.r.) wordt gebruikt om de procedure aan te duiden. Het begrip milieueffectrapport (MER) wordt gebruikt om het rapport aan te duiden.

In onderstaande tabel is een aantal veelgebruikte termen opgenomen en toegelicht, die in deze aanvulling wordt gebruikt.

Term:	Toelichting:
m.e.r.	Milieueffectrapportage; hiermee wordt de procedure aangeduid, die leidt tot een milieueffectrapport.
MER	Milieueffectrapport; hiermee wordt het rapport bedoeld waarin de gevolgen voor het milieu worden beschreven.
planMER	Een milieueffectrapport dat betrekking heeft op plannen.
plangebied	Het gebied, waarop de voorgenomen activiteit of activiteiten betrekking hebben.
Studiegebied	Het gebied, waarop de gevolgen van de voorgenomen activiteit betrekking op (kunnen) hebben.
Commissie m.e.r. (Cie. m.e.r.)	Onafhankelijke adviseur bij een milieueffectrapportage.

Het opstellen van een MER is onder andere noodzakelijk bij de voorbereiding van een bestemmingsplan, dat voorziet in activiteiten die een negatief effect kunnen hebben op zogenaamde Natura 2000-gebieden. Dit zijn natuurgebieden, waarin vanuit Europees perspectief gezien, belangrijke flora en fauna voorkomen.

De noodzaak of wenselijkheid van een m.e.r. kan ook blijken na toetsing van activiteiten, waarin het bestemmingsplan voorziet, aan de hand van Onderdeel C van de bijlage bij het Besluit m.e.r..

Voor het bestemmingsplan 'Buitengebied Zuidoost 2009' gelden twee argumenten om een m.e.r. te doorlopen:

- Het opstellen van een Passende Beoordeling op grond van artikel 19f, eerste lid Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998);
- Activiteiten die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten, die zijn opgenomen in de Onderdelen C en D als bijlage bij het Besluit m.e.r..

In hoofdstuk 1 van het MER bij het bestemmingsplan wordt hier nader op ingegaan.

Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost

De gemeente Enschede wil het bestemmingsplan voor het buitengebied herzien. Het betreft hier een actualisering van een deel van het bestemmingsplan Buitengebied 1996. Met het nieuwe bestemmingsplan wordt beoogd een actueel juridisch kader te

bieden, dat beperkt en waar mogelijk beleidsmatig gewenste ruimtelijke ontwikkelingen faciliteert, conform het beleid uit de “Gids Buitenkans”.

Voor het gedeelte, gelegen ten zuiden en ten oosten van de bebouwde kom van Enschede, is een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Het plangebied van het bestemmingsplan wordt globaal begrensd door de Haaksbergerstraat, de bebouwde kom, de Lossersestraat, de grens met de gemeente Losser, de rijksgrens met Duitsland (Nordrhein-Westfalen) en de grens met de gemeente Haaksbergen. Dit bestemmingsplan, ‘Buitengebied Zuidoost’ heeft ter visie gelegen van 21 juni 2012 tot en met 1 augustus 2012. Tijdens de periode van ter inzage legging zijn er drie informatiebijeenkomsten georganiseerd (één bijeenkomst in het centrum van Enschede, één bijeenkomst in Stadsdeel Oost en één bijeenkomst in Stadsdeel Zuid).

Afbeelding 1. Het buitengebied ter hoogte van de Wissinks Møl, Usselo.

Milieu-effectrapportage

De gemeenteraad van Enschede heeft op 11 april 2011 de notitie Reikwijdte en Detailniveau aanvaard. Op basis van deze notitie is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

Dit MER is bedoeld ter onderbouwing van de besluitvorming over het bestemmingsplan ‘Buitengebied Zuidoost’ en dient dan ook in directe relatie te worden gezien met het (ontwerp-)bestemmingsplan.

De resultaten van de milieubeoordeling zijn vastgelegd in het MER. Uit het MER blijkt dat de in het bestemmingsplan opgenomen uitbreidingsmogelijkheden van agrarische bedrijven niet leiden tot significant negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden in of rondom het plangebied.

Zienswijzen

Gedurende de termijn van de ter inzage legging was het voor een ieder mogelijk een zienswijze in te brengen omtrent het ontwerp-bestemmingsplan en het MER.

In totaal zijn er 49 ingediend. De zienswijzen hebben onder meer betrekking op:

- Agrarische bouwblokken;

- Stadsrandzone;
- Recreatiewoningen;
- Fruitteelt.

Er zijn geen zienswijzen ingediend die betrekking hebben op het MER.

Advies van de Commissie milieueffectrapportage

Voorafgaande aan het MER is er in augustus 2010 een Notitie Reikwijdte en Detailniveau opgesteld. Deze notitie heeft in het najaar van 2010 ter inzage gelegen. Ook zijn verschillende (bestuurs)organen, waaronder de provincie Overijssel en het Waterschap Regge en Dinkel, Natuur en Milieuberaad, Groenberaad en STAWEL geraadpleegd.

Daarnaast is er een adviesaanvraag ingediend bij de Commissie m.e.r. Dit advies is meegenomen bij het opstellen van het MER. De Commissie m.e.r. heeft tevens een werkbezoek gebracht aan het plangebied van het bestemmingsplan.

In het najaar van 2012 heeft de Commissie m.e.r. haar advies uitgebracht. Daarbij heeft de Commissie m.e.r. een aantal aanbevelingen meegegeven voor de verdere besluitvorming.

1. In het bestemmingsplan zijn de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt, niet voldoende in beeld gebracht om de mogelijke milieugevolgen goed in beeld te hebben;
2. De gehanteerde referentiesituatie is formeel gezien niet goed, zoals deze is gehanteerd. De niet benutte ruimte in het bestemmingsplan is nu niet meegenomen in het voornemen;
3. Het advies van de Commissie m.e.r. geeft aan dat er geen ruimtelijke alternatieven zijn onderscheiden. Er zijn geen alternatieven onderscheiden waarbij de gemeente Enschede actief stuurt;
4. Voor het bestemmingsplan is een passende beoordeling opgesteld. De beoordeling t.a.v. van stikstofdepositie biedt volgens de Commissie m.e.r. niet de juiste inzichten.
5. De gevolgen voor beschermde soorten en de Ecologische Hoofdstructuur zijn onvoldoende in beeld gebracht;
6. Geurhinder is in het MER niet beschreven;
7. De effecten op landschap, archeologie, water en bodem zijn onvoldoende inzichtelijk gemaakt.

Vervolg na advies Commissie milieueffectrapportage

1. Mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt:

Het bestemmingsplan biedt verschillende (bouw)mogelijkheden, die in het planMER onvoldoende of niet zijn beschreven. Zo is in het ontwerp-bestemmingsplan delfstofwinning mogelijk binnen de volgende bestemming(en):

- ‘Agrarisch’, ‘Agrarisch – Tuinbouw’;
- ‘Agrarisch met waarden – Agrarische functie met ecologische waarde’;
- ‘Agrarisch met waarde – Agrarische functie met landschapswaarde’.

Terwijl de delfstofwinning was opgenomen om de zoutwinning ingevolge de zoutconcessie te regelen.

Andere onderdelen, die in het MER onvoldoende zijn beschreven, betreffen:

- Windenergie;
- Delfstofwinning;
- Boom- en fruitteelt;
- Evenementen;
- Etagebouw binnen de veehouderij.

De Commissie m.e.r. heeft terecht aangegeven dat dit in het MER onvoldoende is beschreven. De maximale mogelijkheden, zoals deze zijn opgenomen in het MER, zijn ruimer omschreven dan in het (ontwerp-)bestemmingsplan opgenomen zou moeten zijn. Vandaar dat er gekozen is om het MER en bestemmingsplan in overeenstemming met elkaar te brengen.

Op de volgende onderdelen zijn de planregels van het bestemmingsplan aangepast:

Windenergie

Binnen de bestemming 'Agrarisch' was het mogelijk om binnen het bouwvlak windmolens te plaatsen. In het advies van de Commissie m.e.r. wordt onder andere gewezen op het aspect landschap. Daardoor is er voor gekozen om het aantal windmolens per bouwvlak te beperken tot maximaal 2, met een maximaal toegestane ashoogte van 20 meter. Aangezien er sprake is voor eigen gebruik, is een maximum aantal van 2 windmolens per bouwvlak voldoende.

Tevens is de beperking opgenomen dat binnen een strook van 30 meter vanaf de zonering voor gasleidingen, geen windmolens mogen worden geplaatst. Dit vanwege de veiligheid.

De nu voorgestelde regeling leidt, ook bij een maximale invulling van deze regeling, tot een veel geringere impact. De effecten op het landschap blijven op deze wijze beperkt.

Delfstoffen

In de volgende artikelen uit de regels, te weten artikel 3.1.1, artikel 4.1.1, artikel 5.1.1 en artikel 6.1.1, zijn de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten opgenomen. De rede om 'delfstofwinning' op te nemen is de mogelijkheid om op deze gronden zout te winnen. Hierdoor is in het bestemmingsplan de winning van delfstoffen beperkt tot het winnen van zout, voor zover hier een concessie voor is uitgegeven. Andere vormen van delfstofwinning worden hiermee uitgesloten.

Boom- en fruitteelt

Boom- en fruitteelt kunnen onder meer effecten hebben op het landschap, archeologie, bodem en water.

In het advies van de Commissie m.e.r. is opgemerkt dat door de definitie van fruitteelt dit overal mogelijk is op agrarische gronden, zonder dat deze mogelijkheid is meegenomen in het plan-MER.

Om deze rede is als oplossing gekozen in het bestemmingsplan 'Fruitteelt' te splitsen in de definities 'Bomenteeltbedrijf' en 'grondgebonden agrarisch bedrijf'.

Het telen van steen- en grootfruit wordt toegevoegd aan de definitie ‘Bomenteeltbedrijf’, het telen van kleinfruit (zoals bosbessen, bramen, frambozen en kruisbessen) wordt toegevoegd als activiteit van een grondgebonden agrarisch bedrijf.

Conclusie:

De maximale mogelijkheden, zoals deze eerst waren opgenomen in het ontwerp-bestemmingsplan, zijn aangepast.

De voorgestelde en opgenomen wijzigingen van de planregels komen tegemoet aan de bezwaren van de Commissie m.e.r., en zullen derhalve niet leiden tot een significante aantasting van het landschap.

2. Referentiesituatie:

De Commissie m.e.r. geeft in haar advies aan dat de gehanteerde referentiesituatie in het planMER niet correct is geweest.

In het planMER worden onder de nulsituatie de huidige situatie én de autonome ontwikkelingen (toekomstige, zekere ontwikkelingen) beschreven. Dit is inderdaad niet juist. Om in beeld te brengen welke gevolgen voor het milieu aan het voornemen zijn verbonden, zijn echter twee varianten in beeld gebracht, te weten:

1. Een gelijkmatige groei van 10% over alle bedrijven; van belang is hierbij dat is uitgegaan van een groei ten opzichte van de huidige, feitelijke situatie, en niet van groei ten opzichte van de hiervoor bedoelde ‘referentiesituatie’;
2. Worst-case-scenario; een variant waarbij uitgegaan is van een maximale invulling van de in het bestemmingsplan opgenomen bouwvlakken. Ook hierbij zijn de gevolgen voor het milieu niet afgezet ten opzichte van de referentiesituatie, maar ten opzichte van de feitelijke situatie.

Het MER zet de lezer op dit punt mogelijk op het verkeerde been. In het bestemmingsplan wordt van een bepaalde groei uitgegaan. Deze beperkte groei is ook in het MER meegenomen, en het rapport biedt een goed inzicht in de gevolgen voor het milieu.

3. Alternatieven:

In het planMER komen geen alternatieven aan de orde, waarin de gemeente de ontwikkelingen in het plangebied actief stuurt.

In het MER is gekozen om één alternatief nader te beschouwen. Hieronder zullen wij nader op die keuze ingaan.

De Wet milieubeheer stelt dat in een MER redelijke alternatieven voor de voorgenomen activiteit(en) worden meegenomen. De nu voorgenomen alternatieven beschouwen wij als de reële alternatieven. Doel van het bestemmingsplan is om zo veel mogelijk de bestaande situatie in het buitengebied vast te leggen. Om hieraan tegemoet te komen, is er voor gekozen om de maximale mogelijkheden die het plan biedt, zo veel mogelijk te beperken.

4/5. Gevolgen voor de natuur:

De ontwikkelingen op het gebied van stikstof staan niet stil. Er wordt op landelijk en provinciaal niveau gewerkt aan een nieuw toetsingskader voor stikstof in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Op dit moment is het toetsingskader nog niet geheel gereed dan wel compleet. Mogelijk kunnen aan de hand van deze kaders

aantasting van natuurlijke kenmerken, als gevolg van dit voornemen, worden uitgesloten. Het plan zal dan wel aan bepaalde randvoorwaarden moeten voldoen. Mede hiertoe zijn de maximale mogelijkheden in het bestemmingsplan aangepast.

De ontwikkelingen bij de aanpak van stikstofdepositie staan niet stil. Er wordt op landelijk en provinciaal niveau gewerkt aan een nieuw toetsingskader voor stikstof in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. De Landelijke Programmatische Aanpak Stikstofdepositie (PAS) beschouwt naast landbouw tevens de invloeden van industrie en verkeer. De gemeente Enschede volgt de ontwikkelingen rondom de aanpak van stikstofdepositie nauwgezet, in samenwerking met de provincie Overijssel.

Nadat het MER is gepubliceerd, heeft de provincie Overijssel een provinciaal beleidskader Natura 2000 en stikstof vastgesteld. Dit beleidskader is nader uitgewerkt tot een provinciale verordening.

Dit beleid is kaderstellend voor de vergunning die op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 worden verleend. In het beleidskader worden maatregelen beschreven die in Natura 2000-gebieden moet leiden tot een vermindering van stikstofdepositie van veehouderijen.

Zoals uit deze paragraaf al blijkt, volgt uit de Natuurbeschermingswet 1998 de bescherming van Natura 2000-gebieden. Deze wet geeft, tezamen met de beheersplannen, afdoende garantie voor het niet toenemen van de depositie op Natura 2000-gebieden. Via de wet zal de gewenste daling van stikstofdepositie op natuurgebieden worden gerealiseerd.

Het provinciaal beleid, dat middels de verordening is geëffectueerd, stuurt aan op de afname van stikstofdepositie in Natura 2000 – gebieden. De planologische situatie doet daar verder niets aan af.

Afbeelding 2. Het Aamsveen.

Bij de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en natuur worden percelen met een agrarische bestemming onttrokken. Hierdoor zal onder meer de bemesting op deze gronden afnemen.

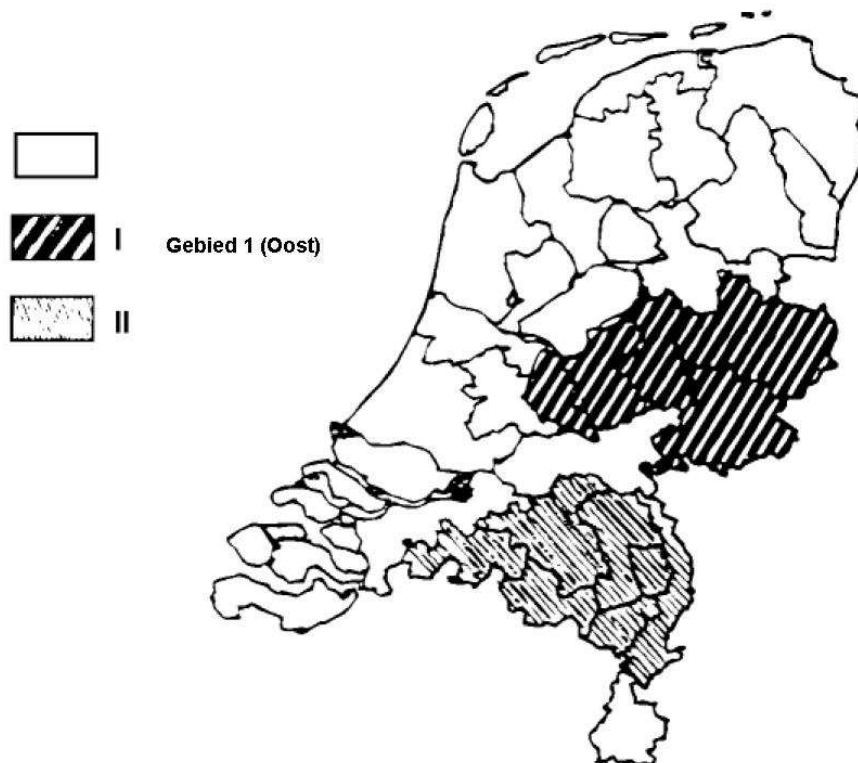
De aanleg richt zich ook op het verbinden van natuurgebieden en het opheffen van barrières. Door deze maatregelen kan de biodiversiteit toenemen en is het mogelijk om meer leefruimte voor dier- en plantsoorten te ontwikkelen. Het effect op de natuur is derhalve positief.

6. Geurhinder:

De Commissie m.e.r. heeft als aanbeveling meegegeven het aspect geurhinder als onderdeel aan het planMER toe te voegen.

Het toetsingskader voor geur vanwege dierenverblijven is de per 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij.

In het kader van de Wet geurhinder wordt gerekend met zogenaamde “odour units” (ou); geurgevoelige objecten, waaronder woningen, krijgen een norm toegekend, waarin de geurbelasting, die de veehouderij mag veroorzaken, is opgenomen.

Afbeelding 3. Concentratiegebied 1 (Oost)

Het buitengebied van de gemeente Enschede ligt in een zogenaamd concentratiegebied.

Geurgevoelige objecten zijn gebouwen, bestemd en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of daarmee op vergelijkbare wijze van gebruik, in gebruik zijn.

Ten aanzien van geur wordt duidelijk dat de milieugebruiksruimte beperkt is. De gemeente Enschede kent momenteel nog geen geurbeleid. Het is aan te bevelen te onderzoeken of (naast mitigerende maatregelen) gemeentelijk geurbeleid uitkomst kan bieden. Het ontbreken van een geurbeleid is voortgekomen uit het feit dat er geen klachten zijn van omwonenden met betrekking tot geur. De agrarische bedrijven die geurhinder kunnen veroorzaken hebben afdoende maatregelen genomen om geurhinder te voorkomen. Dit wordt ondermeer geregeld in de Omgevingsvergunning.

De kwaliteit van lucht wordt bepaald door de uitstoot van verkeer, industrie en de emissies en geurverspreiding van de intensieve veehouderij. In het Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (RSL) werkt de provincie Overijssel aan het verbeteren van de luchtkwaliteit.

Co-vergisting en mestvergisters

In de procesonderdelen waarin biogas aanwezig is, dienen gesloten te worden uitgevoerd. Dit geldt voor verschillende onderdelen van het systeem.

Bij gesloten installaties zal, bij een normale bedrijfsvoering, verder geen geuremissie plaatsvinden. Ook bij mestvergisters zal, bij een gesloten procesinstallatie, eveneens geen geuremissie van betekenis plaatsvinden.

Om geurhinder te beperken is in de planregels opgenomen dat co-vergistingsinstallaties gesloten moeten zijn. Dit betekent dat de installatie een afsluiting heeft (kap) en dat de geurhinder tot een minimum wordt beperkt.

7. Landschap, archeologie water en bodem:

Landschap en archeologie

De Commissie m.e.r. heeft de aanbevelingen meegegeven om de effecten van de maximale mogelijkheden, die het ontwerp-bestemmingsplan biedt, voor wat betreft de effecten op landschapstypen en archeologische waarden, in beeld te brengen.

Een eerder genoemde aanbeveling van de Commissie m.e.r. ging in op de maximale mogelijkheden die het ontwerp-bestemmingsplan biedt.

De maximale mogelijkheden, zoals deze zijn opgenomen in het MER, zijn ruimer omschreven dan in het bestemmingsplan opgenomen zou moeten zijn. Vandaar dat er gekozen is om het MER en het bestemmingsplan in overeenstemming met elkaar te brengen. Op de volgende onderdelen zijn de planregels in het bestemmingsplan aangepast:

- Windenergie;
- Delfstofwinning;
- Boom- en fruitteelt;
- Evenementen;
- Etagebouw binnen de veehouderij.

De beperkingen zijn elders in deze aanvulling omschreven.

In het MER zijn niet alle ontwikkelingen onderzocht die in het ontwerp-bestemmingsplan zijn omschreven. De landschapstypen zijn in het MER uitvoerig

omschreven, maar er is niet specifiek ingegaan op de gevolgen voor de diverse landschapstypen.

Door de mogelijkheid van het vestigen van meerdere functies, kan ingevolge het advies van de Commissie m.e.r. een verrommeling van het landschap optreden.

In het bestemmingsplan zijn verschillende functies, die bij kunnen dragen aan verrommeling, ingevolge de aanpassingen niet meer mogelijk.

Bodem en water

De Commissie m.e.r. heeft in de aanbeveling meegegeven om de effecten op bodemkwaliteit, oppervlaktewater en grondwater te beschrijven en te beoordelen.

De maximale mogelijkheden zijn in het MER onvoldoende in beeld gebracht. De Commissie m.e.r. geeft in haar advies aan dat boomteelt en delfstofwinning aanzienlijke effecten kunnen hebben op bodem en water.

In het bestemmingsplan is ervoor gekozen om de maximale mogelijkheden uit het bestemmingsplan verder in te perken en te specialiseren.

Voor de hiernavolgende onderdelen zijn de maximale mogelijkheden verder ingeperkt:

- Windenergie;
- Delfstofwinning;
- Boom- en fruitteelt;
- Evenementen;
- Etagebouw binnen de veehouderij.

De beperkingen zijn elders in dit document omschreven.